

אַלװעלטלעכע דעקלאַראַציע פֿון מענטשנרעכט

גוטענהייסן און פראָקלאַמירט זיי רעזאָלוציע A 217 (3) פֿון דער אָלגעמיינער פֿאָרזאָמלונג פֿון די פֿאָראַייניקטע פֿעלקער, 10 דעצעמבער, 1948

הקדמה

,היות זיי דער סאַמער גרונט פֿון פֿרייהייט, יושר, און שלום אויף דער גאַנצער וועלט באַשטייט פֿון אַנערקענען דעם חובֿיפֿון כּבֿוד און די גלייכע און נישטאיבערטראַגלעכע רעכט פֿון אַלע מיטגלידער פֿון דער מענטששער משפּחה

יִם געווען באַרעכאַרישע אָקטן וואָס האָבן אָנגעוואָרפֿן אַ גרויל אויף אַלע מענטשן, און היות זיי די העכסטע האָפֿנונג פֿון די אומות העולם איז אַז די צייט זאָל אָנקומען ווען מענטשן זאָלן געניסן פֿון פֿרייהייט, אי פֿון רעדן איז פֿון גלויבן, און קיינער זאָל ניט ליידן פֿון קיין מורא אָדער נוט

,היות זיי געזעצן און יושר מוזן פֿאַרטיידיקן מענטשנרעכט, טאָמער מען וועט זיך אין נויט נעמען רעבעלירן קעגן טיראַגיע און באַדרייגונג

,היות זיי דערמוטיקן די אַנטוויקלונג פֿון פֿריינטלעכע באַציונגען צווישן לענדער איז אַן עיקר,

י האָבן אין זייער טשאַרטער אונטערגעשטריכט זייער גלויבן אין גרונטלעכע מענטשנרעכט, אין דעם כּבֿוד און ווערט פֿון יעדן מענטש, און אין די גלייכע רעכט פֿון מענער און פֿרויען, און היות זיי זיי האָבן באַשלאָסן דערמוטיקן געוועלשאַפֿטלעכע פּראָגרעס און בעסערע לעבנסשטייגערס

,היות זיי די פֿעלקער מיטגלידער האָבן געטאָן אַ נרד מיטצואַרבעטן מיט די פֿאָראַייניקטע פֿעלקער און ווייטער צו דערמוטיקן אַלװעלטלעכע דורך־אין און אָהויטן מענטשנרעכט און גרונטלעכע פֿרייהייט

,היות זיי אַלע דאָרפֿן פֿאַרשטיין דײַך רעכט און פֿרייהייטן כּדי דער נרד זאָל מקוים ווערן

אַט דערפֿאַר

פּראָקלאַמירט די אָלגעמיינע פֿאָרזאָמלונג

זיין זינען דײַך דעקלאַראַציע, און וועט זיך מינען, דורך לערנען און דערצייען, צו דערמוטיקן דאָס אַנערקענען פֿון די רעכט און די פֿרייהייטן, און אַז זיי זאָלן אָננעמען מיטלען, סיי נאַציאָנאַלע סיי אינטערנאַציאָנאַלע, צו פֿאַרזיכערן דאָס אַלװעלטלעכע אָנערקענען און אָהויטן, סיי צווישן די פֿעלקער פֿון מיטגליד־לענדער, סיי צווישן די מענטשן וואָס אונטער זייער השפּעה

אַרטיקל 1

.יעדער מענטש ווערט געבוירן פֿריי און גלייך אין כּבֿוד און רעכט. יעדער ווערט באַשאַנקן מיט פֿאַרשטאַנד און געוויסן; יעדער זאָל זיך פֿירן מיט אַ צווייטן אין אַ געמיט פֿון ברודערשאַפט

אַרטיקל 2

ולע רעכט און פֿרייהייטן וואָס שטייען געשריבן אין אַט אַט דער דעקלאַראַציע, ניט געקוקט אויף וואָסערניטאיז אונטערשייד, זאָל זײַן פֿאָלק, הויטפֿאַרב, לשון, רעליגיע, פֿאָליטישע אָדער אַנדערע געדאַנקען, נאַציאָנאַליטעט, קולטור, פֿאַרמאָג, געבורט, אָדער וואָסערניטאיז אַנדערן סטאַטוס נאָכמער, טאָר ניט זײַן קיין אונטערשייד צוליב דער פֿאָליטישער, געזעציקער, אָדער אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע פֿון דעם לאַנד וווּ ער וווינט, זאָל דאָס לאַנד זײַן אומאָפּהענגיק, אָפהענגיק, אָדער אונטער וואָסערניטאיז באַגרענעצטער סווערעניטעט

אַרטיקל 3

.יעדער האָט רעכט אויף לעבן, פֿרייהייט, און פּערזענלעכער פֿאַרזיכערונג

אַרטיקל 4

.קינעם טאָר מען ניט האַלטן אין קנעכטשאַפט צי שקלאַפֿטעריי; דאָס שקלאַפֿטעריי און דער שקלאַפֿהאַנדל זאָלן זײַן שטרענג פֿאַרבאָטן אין אַלע פֿאַרמען

אַרטיקל 5

.קינעם טאָר מען ניט פֿיניקן אָדער אויסשטעלן אויף אַ שטראָף וואָס זאָל זײַן אוממענטשלעך, אַחוודיותדיק, אָדער דעגראַדירנדיק

אַרטיקל 6

.יעדער האָט אומעטום דאָס רעכט אויף דעם, מען זאָל אים אַנערקענען זיי אַ מענטש לויטן געזעצן

אַרטיקל 7

.אַלע מענטשן זײַנען גלייך לויטן געזעצן, און עס קומט אַלע, אָן אונטערשייד, גלייכע שוין לויטן געזעצן. אַלע זײַנען באַרעכטיקט אויף אַ גלייכער שוין קעגן וואָסערניטאיז דיסקרימינאַציע וואָס זאָל ברעכן דײַך דעקלאַראַציע און קעגן אויפֿרייצונג אויף אַזאָ דיסקרימינאַציע

אַרטיקל 8

.יעדער האָט דאָס רעכט אויף צו ווענדן זיך צו די געהעריקע נאַציאָנאַלע געריכטן צוליב וואָסערניטאיז אָקטן וואָס האָבן אים אָפּגעזאָגט די גרונטלעכע רעכט וואָס זײַנען אים באַוויליקט לויט דער קאָנסטיטוציע צי געזעצן

אַרטיקל 9

.קינעם טאָר מען ניט אַרביטראַריש אַרעסטירן, האַלטן אין עפֿענגעניש, אָדער פֿאַרשיקן פֿון זײַן לאַנד

אַרטיקל 10

.יעדער האָט אַ רעכט, אין פֿולער גלייכקייט, אויף אַ יושרדיקן, עפֿענטלעכן פֿאָרהער פֿון אַן אומאָפּהענגיקן, אומפֿאַרטיישישן געריכט ביים גערעכנט ווערן זײַנע רעכט און פֿאַראַנטוואָרטלעכקייטן, און ווען מען באַטראַכט וואָסערניטאיז קרימינעלע באַשוולדיקונג וואָס ווערט אים פֿאַרזיכאַרפֿן

אַרטיקל 11

.יעדער וואָס מען באַשוולדיקט אין אַ פֿאַרברעכן האָט אַ רעכט אויף דעם וואָס מען זאָל אים דן זײַן לכה זכות כּיו מען וועט אים געפֿינען שלדיק לויטן געזעצן אין אַן עפֿענטלעכן פּראָצעס אויף וועלכן ער האָט אַלע נייטיקע גאַראַנטיעס אויף זיין פֿאַרטיידיקונג

וסערניטאיז אָקט צי דורכלאָז, וואָס מען האָט ניט גערעכנט פֿאַר קיין נאַציאָנאַלן צי אינטערנאַציאָנאַלן איבערשפּרייז ווען מאַזי עס באַגאַנגען. מען טאָר אויך ניט אַרױפֿלייגן קיין גרעסערע שטראָף איידער די, וואָס איז געווען גילטיק צו דער צייט ווען מען איז באַגאַנגען דעם איבערשפּרייז

אַרטיקל 12

.קינעם טאָר מען ניט שטערן די פֿרויאַטקייט, די משפּחה, די הײם, אָדער די קאָרעספּאָנדענץ. קינעמס כּבֿוד צי שם טאָר מען ניט אַטאַקירן. יעדער האָט אַ רעכט אויף דער שוין פֿון געזעצן קעגן אַזעלכע שטערענישן אָדער אַטאַקעס

אַרטיקל 13

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון באַוועגונג און וווינאַרט צווישן פֿון גרענעצן פֿון יעדער מלוכה

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרלאָזן וואָסערניטאיז לאַנד, אַרייַנגערעכנט זײַן אייגן לאַנד, און זיך צוריקקערן אין זײַן אייגן לאַנד

אַרטיקל 14

.יעדער האָט אַ רעכט אויף בעטן און זיך אויסגינצן מיט אַויל פֿון פֿאַרפֿאַלגונג אין אויסלאַנד

.דאָס דאָזיקע רעכט איז ניט גילטיק אין פֿאַל פֿון פּראָקורירונגען וואָס קומען לעגיסים אַרויס פֿון ניש־פֿאָליטישע פֿאַרברעכנס, אָדער פֿון אָקטן וואָס זײַנען אָקעגן די צילן און פּרינציפֿן פֿון די פֿאָראַייניקטע פֿעלקער

אַרטיקל 15

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אַ נאַציאָנאַליטעט

.מען טאָר ניט צונעמען בײַ קינעם זײַן נאַציאָנאַליטעט אָדער אָפּזאָגן דאָס רעכט איבערצובײַטן זײַן נאַציאָנאַליטעט

אַרטיקל 16

יז און פֿרויען, ניט געקוקט אויף פֿאָלק, נאַציאָנאַליטעט, אָדער רעליגיע, האָבן אַ רעכט אויף מאַדאָווייב לעבן און אויפֿהאַרעווען אַ משפּחה. זיי זײַנען באַרעכטיקט אויף גלייכע רעכט בנוגע מאַדאָווייב־לעבן, בשעת זיי זײַנען מאַן און חױבֿ, און בײַם צעשיידן זיך פֿון דער יוועגשאַפט .בלויז מיט דער פֿריער און פֿולער הסכמה פֿון חתן און כּלה קען מען אַריין אין יוועגשאַפט

.די משפּחה איז דאָס גאַטירקלעכע און גרונטלעכע איינס פֿון דער געזעלשאַפט און איז באַרעכטיקט אויף שוין דורך דער געזעלשאַפט און דורך דער מלוכה

אַרטיקל 17

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרמאַגן האָבאָדגוטס, אי אַליינס אין אי שותפות מיט אַנדערע

.פֿון קינעם טאָר מען ניט אַרביטראַריש אַוועקנעמען זײַן האָבאָדגוטס

אַרטיקל 18

זן, געוויסן, און רעליגיע. דאָס רעכט נעמט אויך אַריין די פֿרייהייט אויף איבערצײַטן רעליגיע און גלויבן און די פֿרייהייט, אָדער אַליין אָדער בשותפות מיט אַנדערע, אָדער עפֿענטלעך אָדער ביחידות, אַרויסווייזן די רעליגיע אָדער גלויבן דורך לערנען, פּראַקטיק, תפֿילה, און אַפּסריכטונגען

אַרטיקל 19

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון מיינונג און זיך אויסדריקן. דאָס רעכט נעמט אַריין פֿרייהייט צו האָבן מיינונגען אָן שטערונגען און צו ווכן, באַקומען, און איבערנעבן אײַנפֿאַרמאַציע און געדאַנקען דורך וואָסערניטאיז מעדיום, ניט געקוקט אויף לאַנדגרענעצען

אַרטיקל 20

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿרייהייט פֿון פֿרידלעכער פֿאָרזאָמלונג און פֿאָראַייניקונג

.קיינעם טאָר מען ניט צווינגן צו ווערן אַ מיטגליד פֿון װאָסערניטיאיו פֿאַרבאָנר

אַרטיקל 21

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אָנטייל נעמען אין דער רעגירונג פֿון זײַן לאַנד, אָדער זייערעט אָדער דורך פֿרייַ אויסגעקליבענע רעפרעזענטאַנטן

.יעדער האָט אַ רעכט אויף גלייכן צוטריט צו די אינאָרדונגען און אינסטאַנצן פֿון זײַן לאַנד

יְן דער אויטאָריטעט פֿון דער רעגירונג. אָט דער ווילן זאָל זײַן אויסגעדריקט דורך פעריאָדישע און אמתדיקע וואָלן אין וועלכע עס זאָל זײַן אַן אוניווערסאַלע שטימערעכט, און וועלכע דאַרפֿן געהאַלטן ווערן דורך געהיימישן שטימען אָדער גלייכווערטיקע פראָצעדורן פֿון פֿרייער אָפּשימונג

אַרטיקל 22

״ נאַציאָנאַלער באַמיונג און אינטערנאַציאָנאַלער מיטאַרבעט, און לויט דער אָרגאַניזירונג און די רעסורסן פֿון יעדער מלוכה, די רעכט, אי עקאָנאָמישע, אי געזעלשאַפֿטלעכע, אי קולטורעלע, וואָס זײַנען נייטיק פֿאַר זײַן כבוד וועגן און פֿאַר דער פֿרייער אַנטוויקלונג פֿון זײַן פערזענלעכקייט

אַרטיקל 23

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אַרבעט, אויפֿן פֿרייען אויסקלייב פֿון באַשעפֿטיקונג, אויף יושרדיקע און גינציקע אַרבעטבאַדינגונגען, און אויף שוין קעגן אַרבעטלאָזיקייט

.יעדער, אָן קיין שום דיסקרימינאַציע, האָט אַ רעכט אויף גלייכן געצאָלט פֿאַר גלייכער אַרבעט

.יעדער וואָס אַרבעט האָט אַ רעכט אויף יושרדיקן און גינציקן געצאָלט וואָס זאָל פֿאַרויכערן אים און זײַן משפּחה אָן עקזיסטענץ וואָס פּאַסט צום מענטשלעכן כבוד, מיט אַ צוגאַב, אויב נייטיק, פֿון אַנדערע מיטלען פֿון געזעלשאַפֿטלעכער פֿאַרויכערונג

.יעדער האָט אַ רעכט אויף פֿאַרמירן און ווערן אַ מיטגליד פֿון פראָפֿאַציינען כדי צו פֿאַרטיידיקן זײַנע אינטערעסן

אַרטיקל 24

.יעדער האָט אַ רעכט אויף רו און אויף פֿרייַצייט, אַרייַנגערעכנט דאָס רעכט אויף אַ געהעריקער באַנענעצונג פֿון אַרבעטסשעהען און פעריאָדישע באַצאָלטע וואַקאַציעס

אַרטיקל 25

ון דער משפּחה, איינשליסנדיק עסנוואָרג, קליידער, באַהויזונג, מעדיצינישע פֿאַרזאָרגן, און נייטיקע סאָציאַלע פֿאַרזאָרגן, און אַ רעכט אויף זיכערהייט אין פֿאַל פֿון אַרבעטלאָזיקייט, קראַנקייט, פֿאַרקריפּלונג, אַלמנהשאַפֿט, טיפֿן עלטער, אָדער פֿעלן פֿון פרנסה אין אומשטאַנדן וואָס זײַנען אויסער זײַן קאָנטראָל

.מאַמעס און קינדער זײַנען באַרעכטיקט אויף באַזונדערן אָפּהיט און הילף. אַלע קינדער, צי די מאַמע האָט חתונה געהאַט צי ניט, זאָלן געניסן פֿון דער זעלביקער געזעלשאַפֿטלעכער באַשיצונג

אַרטיקל 26

יונג זאָל זײַן אומזיסט, לפחות אין די עלעמענטאַרישע און פֿונדאַמענטאַלע סטאַדיעס. עלעמענטאַרע דערציונג זאָל זײַן אַבליגאַטאָריש. טעכנישע און פֿאַכמענערישע דערציונג זאָלן ברייט צוגעשטעלט ווערן, און העכערע בילדונג דאַרף זײַן צוטריטלעך צו אַלעמען לויטן אַקאַדעמישן ווערט אַרקונג פֿון רעספּעקט צו מענטשנרעכט און גרונטלעכע פֿרייהייטן. די דערציונג זאָל דערמוטיקן פֿאַרשטאַנד, טאַלעראַנץ, און פֿרינדשאַפֿט צווישן אַלע פֿעלקער, ראַסן און רעליגיעזע גרופּעס, און זאָל אונטערשטיצן די אַקטיוויטעטן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער אויף אויסצוהאַלטן שלום

.די עלטערן האָבן אַ רעכט אויף אויסקלייבן אין פֿאַרויס וואָס פֿאַר אַ דערציונג זייערע קינדער זאָלן באַקומען

אַרטיקל 27

.יעדער האָט אַ רעכט באַטייליקן זיך אויף אַ פֿרייען אויפֿן אין דעם קולטורעלן לעבן פֿון דער קהילה, הנאה האָבן פֿון קינז, און האָבן אַ חלק אין וויסנשאַפֿטלעכע אַוואַסירונגען און אירע בענעפיטן

.יעדער האָט אַ רעכט אויף דער באַשיצונג פֿון זײַנע מאָראַלישע און פינאַנציעלע אינטערעסן וואָס קומען אַרויס פֿון זײַן וויסנשאַפֿטלעכער, ליטעראַרישער, אָדער קינצלעכער פראָדוקציע

אַרטיקל 28

.יעדער האָט אַ רעכט אויף אַ געזעלשאַפֿטלעכער און אינטערנאַציאָנאַלער אָרדונג מיט וועלכער די רעכט און פֿרייהייטן פֿאַרצייכנט אין אָט דער דעקלאַראַציע זאָלן האָבן אַ פּולשטערניקן קיום

אַרטיקל 29

.יעדער האָט חוֹבֹת צו דער געזעלשאַפֿט וואָס נאָר אין איר קען זיך פֿרייַ און פּולשטענדיק אַנטוויקלען זײַן פערזענלעכקייט

ן זאָל באַשטימען כדי די רעכט און פֿרייהייטן פֿון אַנדערע מענטשן זאָלן אויך באַקומען פּאַסיקע רעספּעקט און כבוד, און צוליב די יושרדיקע פֿאַדערונגען פֿון מאָראַלישקייט, פֿון עפֿענטלעכער אָרדונג, און פֿון אַלגעמיינעם חוויזײַן וואָס זײַנען גילטיק אין אַ דעמאָקראַטישער געזעלשאַפֿט אין קיין שום פֿאַל טאָר מען זיך ניט אוימניצן מיט זיַאָ רעכט און פֿרייהייטן אין קעגנשטעל צו די צילן און פּרינציפּן פֿון די פֿאַראייניקטע פֿעלקער

אַרטיקל 30

אימפּליקאַציע, אַז וואָסערניטיאיו מלוכה, גרופּע, צי מענטש האָט אַ רעכט אויף פֿאַרנעמען זיך מיט וואָסערניטיאיו אַקטיוויטעט, אָדער אויספֿירן וואָסערניטיאיו אָקט, וואָס איז געצילט אויף דער צעשטערונג פֿון וועלכזניטיאיו פֿון די רעכט און פֿרייהייטן וואָס זײַנען פֿאַרצייכנט דאָ אויבן

איבערגעזעצט: רפאל פינקל, שלום בערגער, 1998